

Welkom!

Integreren

Vakvernieuwen met NLNU

Marijke de Belder, Erwin Mantingh,
Jimmy van Rijt, Geert van Rooijen

Programma

16:00	Plenaire inleiding: voorbeelden integratie aan de hand van <i>Van den Vos Reynaerde</i> *
17:15	Workshopronde 1: Groepsgesprek over integreren: waarom zou je integreren, hoe kun je integreren, wat zijn valkuilen?
18:00	Pauze: soep met broodjes (in 2.013)
19:00	Workshopronde 2: Aan de slag met voorbeelden van integratie
20:00	Borrel (bij Living)

*Afgesloten door een uitnodiging mee te werken aan fase van beproeven door Jocelijn Pleumeekers en Nellianne van Schaik (SLO).

Integreren Proeven

Integreren in de les (proeven):

- van domeinen (communicatie, taal, literatuur) / disciplines
- verbinden van vaardigheden en inhouden
- combineren van kerndoelen / eindtermen >

Nog van later zorg (beproeven):

- ? overladenheid
- ? samenhang
- ? curriculum
- ? toetsing (PTA/SE/CE)

Kerndoelen onderbouw VO		B/E/H Eindterm
1. Taal- en leesomgeving 2. Taal in de leergebieden		Geen aanbodsdoelen mogelijk in examenprogramma's
3. Luisteren, lezen met begrip 4. Luisteren, lezen met diep begrip 7. Schrijven om te leren 8. Bronnen verkennen	Receptieve t/h	B 1. Lezen, luisteren en kijken met begrip 2. Diep begrip van teksten B 3. Informatie verwerven (en verwerken)
5. Doelgericht spreken en schrijven 6. Creatief taal gebruiken	Productieve t/h	B 4. Schriftelijke teksten produceren B 5. Mondelinge en audiovisuele teksten produceren E 6. Creatief taalgebruik
9. Doelgericht gesprekken voeren 10. Gesprekken voeren om te leren 11. Reflecteren op taalactiviteiten	Interactie	B 7. Doelgericht gesprekken voeren H 8. Gesprekken voeren om te leren
13. Spelling, formulering, interpunctie 16. Zakelijke genres (h/v 3) 17. Argumentatief taalgebruik (h/v 3)	Taal als systeem	B 9. Genrekennis B 10. Argumentatief taalgebruik
12. Vorm en betekenis beschouwen 15. Taalvariatie en -verandering 14. Talige identiteit	Taal in beweging	H 11. Vorm en betekenis van taal (h/v) H 12. Taalvariatie en -verandering H 13. Keuzes in taalgebruik H 14. Digitale geletterdheid E 15. Oriëntatie op studie en beroep
19. Waarde van literatuur 20. Inzicht in verhalende teksten 21. Verkennen van literaire genres	Literatuur als systeem	B 16. Literaire middelen
18. Leesvoorkleur 22. Literatuur uit verschillende tijden 23. Literatuur in tijd en context (h/v 3)	Literatuur in beweging	E 17. Evalueren van literaire ontwikkeling H 18. Literatuur in relatie tot de context B 19. Literatuur in relatie tot de tijd (h/v)

~~Amen Amē~~
VAN DEN VOS REYNARDE
Villem die wleghke maecte
Daer hi dicken omme waecte
hem verhoeyde so haerde
at die auonture van reynaerde
in diersche onghemaket bleue

Vanden vos Reynaerde (begin in Comburgse handschrift)

Van alle tijden?

Reinaert en de canon

18 uitgaven/bewerkingen sinds 2002 >

Opdracht

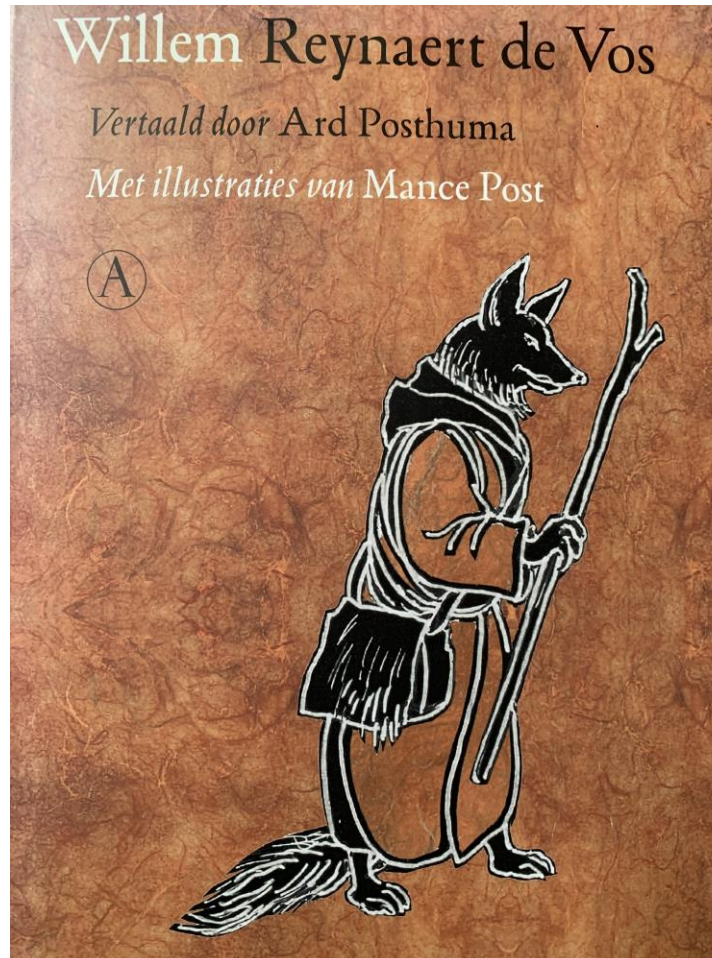
Lees de tekst en analyseer hoe Reynaert en Bruun elkaar aanspreken. Hoe verandert die manier van aanspreken in de loop van het fragment en hoe hangt dat samen met de inhoud?

Vershertaling Ard Posthuma

Vers 518-535

(illustraties Mance Post)

Nu es Brune die beere ghegaen
Dat hi te Manpertuus es comen.
Daer hi de porte hevet vernomen
Daer Reynaerd hute plach te gane,
Doe ghinc hi voer die barbecane
Sitten over sine staert
Ende sprac: '**Sidi** in huus, **Reynaert**?
Ic bem Bruun, des coninx bode,
Die hevet gezworen bi sinen Gode,
Ne comdi niet ten ghedinghe
Ende ic hu niet voer mi bringhe
Recht te nemene ende te ghevene
Ende in vreden voert te levene,
Hi doet hu breken ende raden.
Reynaerd, doet dat ic hu rade.
Ende gaet met mi te hove waert.'
Dit verhoerde al nu Reynaert,
Die voer in sine poerte lach

Bruun had lang genoeg gelopen
en bereikte ongestoord
Maupertuus en de uitvalspoort
waar Reynaert zich van bediende,
en strak naar diens bolwerk ziende
ging hij zitten op zijn staert
en riep: 'Bent u thuis, Reynaert?
Gezant Bruun hier, spits uw oren:
Onze koning heeft gezworen
dat, mocht u de zitting mijden
en zich niet laten voorgeleiden,
zodat het hof u niet kan horen
en u de vrede blijft verstoren,
hij u zal laten radbraken.
Haast u elk verzet te staken,
om met mij naar het hof te gaan.'

Reynaert hoort dat alles aan
vóór in de poort van zijn bastion,

Vershertaling Ard Posthuma

Vers 536-554

(illustraties Mance Post)

Daer hi vele te ligghene plach
Dor waremhede van der zonnen.
Bi der tale die Bruun heeft begonnen
Bekenden alte hant Reynaert
Ende tart bet te dale waert
In sine donckerste haghedochte.
Menichfout was sijn ghedochte
Hoe hi vonde sulken raet
Daer hi Bruun, den fellen vraet,
Te scherme mede mochte driven
Ende zelve bi ziere eeren bliven.
Doe sprac Reynaert over lanc:
'Huwes raets hebbet danc,
Heere Bruun, wel soete vrient.
Hi hevet **hu** qualic ghedient
Die **hu** beriet desen ganc
Ende **hu** desen berch lanc
Over te loepene dede bestaen.

zich koesterend in de warme zon,
zoals hij dat was gewend.
Hij had Bruun zijn stem herkend,
maar om geen gevaar te lopen
was hij wat achteruit gekropen
in zijn duistere kazemat.
Daar bedacht hij dit of dat:
of hij niets te vinden wist
om die slokop Bruun met list
tot het uiterste te drijven
en zelf buiten schot te blijven.

Na een poosje zei hij: 'Beer,
voor uw voorstel dank ik u zeer,
maar men heeft u, goede vriend,
met dit plan niet best bediend,
zo'n lange reis is geen genoeg
en dan deze berg op zwoegen,
wie heeft u dat aangedaan!

Vershertaling Ard Posthuma

Vers 555-571

(illustraties Mance Post)

Ic soude te hove sijn ghegaen,
Al haddet **ghi** mi niet gheraden,
Maer mi es den buuc so gheladen
Ende in so utermaten wijse
Met eere vremder nieuwer spise.
Ic vruchte in sal niet moghen gaen,
Inne mach sitten no ghestaen;
Ic bem so utermaten zat.'
'Reynaert, wat **haetstu**, wat?'
'**Heere Brune**, ic hat crancke have.
Arem man, dan nes gheen grave,
Dat **mooghdi** bi mi wel weten.
Wi aerme liede, wi moeten heten,
Hadden wijs raet, dat wi node haten.
Goeder versscher honich raten
Hebbic couver arde groet.
Die moetic heten dor den noet,
Als ic hel niet mach ghewinnen.

Ik was al lang naar 't hof gegaan
zonder uw beleefde vraag,
maar heb een bedorven maag!
Iets wat ik at was niet naar wens,
ik heb zo'n strakgespannen pens
dat ik helaas niet mee kan gaan,
zolang ik zitten kan noch staan,
want mijn maag is niet je dat.'

'Zeg op, Reyn, wat at je? Wat?'

'Ach Heer Bruun, ik walg ervan,
een sloeber is geen edelman;
dat heeft u wel in de gaten,
met oververse honingraten
heb ik mijn honger moeten stillen,
iets anders had ik niet te willen,
want de voorraad is nog groot.
Dat ik ze eet is pure nood,
ik doe het tegen beter weten;

Vershertaling Ard Posthuma

Vers 572-587

(illustraties Mance Post)

Nochtan als icse hebbe binnen,
Hebbicker af pine ende onghemac.'
Dit hoerde Brune ende sprac:
'Helpe, **lieve vos Reynaert**,
Hebdi honich dus onwaert?
Honich es een soete spijs
Die ic voer alle gherechten prijs
Ende voer alle gherechten minne.
Reynaerd, helpt mi, dat ics ghewinne.
Edele Reynaert, soete neve,
Also langhe als ic sal leven
Willic hu daer omme minnen.
Reynaerd, helpt mi dat ics ghewinne.'
'Ghewinnen? Bruun, ghi hout hu spot!'
'In doe, Reynaert, so waer ic zot,
Hildic spot met hu, neen ic, niet.'

want als ik benolgegeten
voel ik pijn en ongerief.'

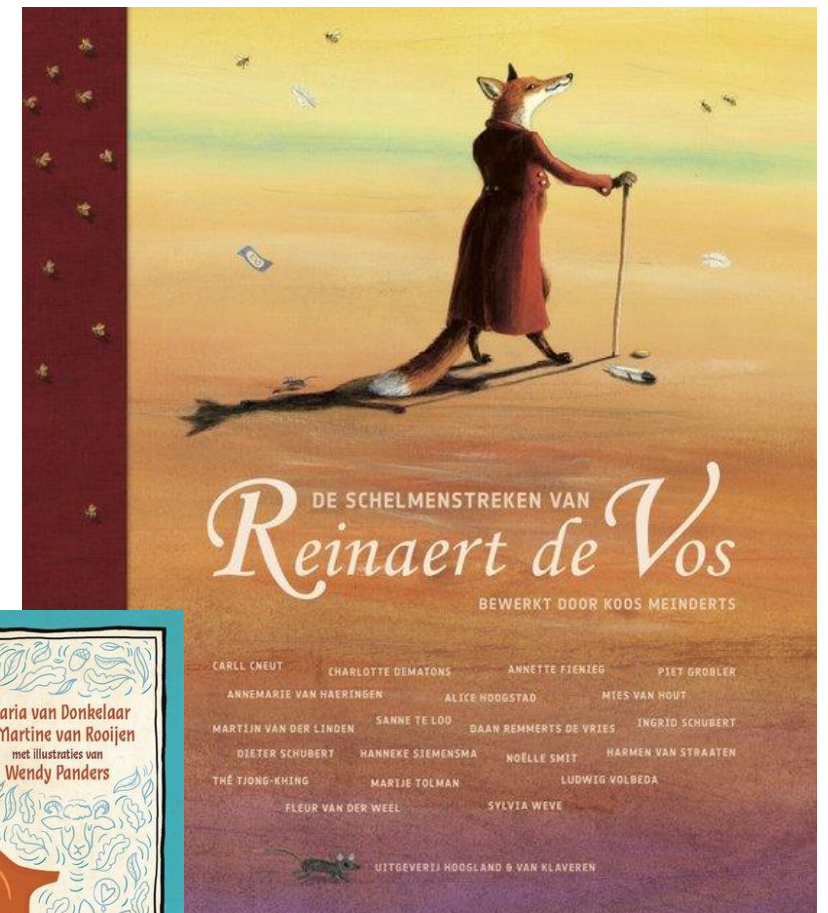
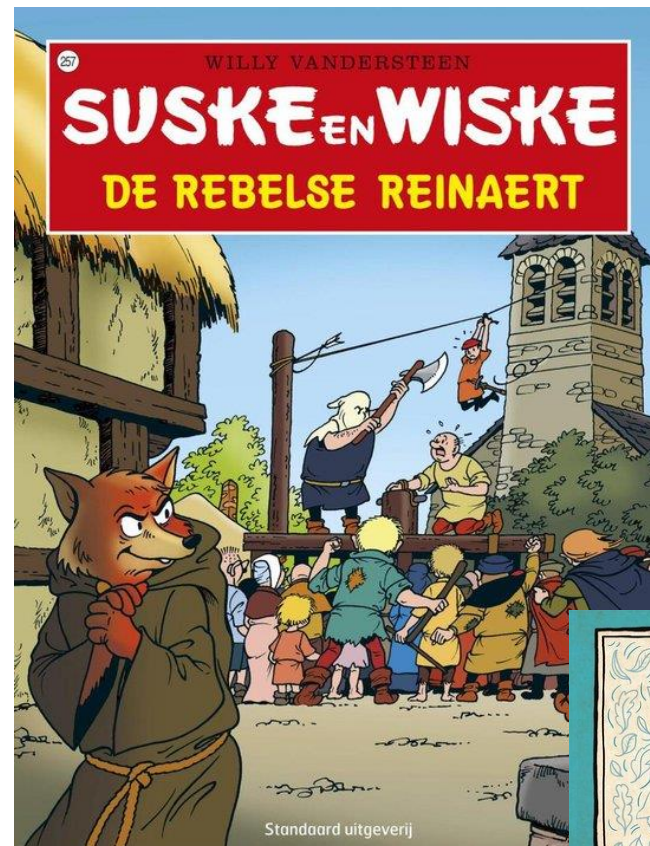
Daarop Bruun: 'Maar vosjelief!
Is er soms iets met je mis?
Je weet toch wel wat honing is?
Honing is iets heerlijksoets,
over honing niets dan goeds,
niets dat lekkerder kan zijn!
Wil jij me daaraan helpen, Reyn,
beste Reynaert, brave neef,
dan zal ik je zolang ik leef
in- en innigst dankbaar zijn,
help me aan die honing, Reyn!'
'Ik? Je neemt me bij de neus!'
'Reynaert, wees zo genereus,
Echt, ik meen het heel serieus!'

Welke kerndoelen?

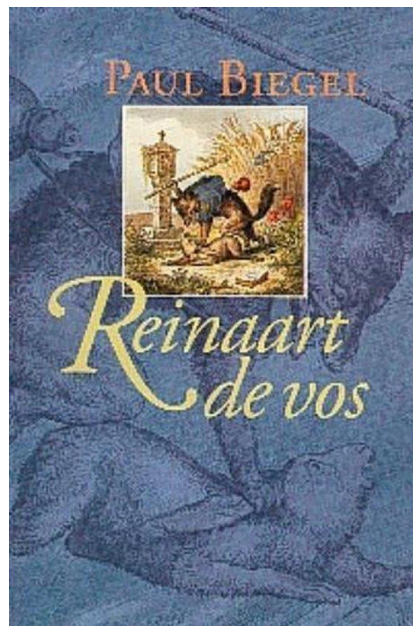
- Kerndoel 12: vorm en betekenis beschouwen
- Kerndoel 14: talige identiteit
- Kerndoel 15: taalvariatie en taalverandering

Vijf bewerkingen voor de onderbouw

- Eventueel uitgangspunten:
 - Welke uitdrukkingen ken je rondom een vos?
 - Welke woorden associeer je met het dier vos?
 - Je hebt met je leerlingen een stukje gelezen uit de originele Reinaert.
 - Je hebt dezelfde inleiding als Erwin net gegeven.

5.03-1.35

3 BRUUN DE BEER

ANNETTE FIENIEG

Waarin Reinaert de Vos voor de eerste keer bezoek krijgt

Terwijl Coppe de Kip onder hanengescrei werd begraven in de paleistuin, ging Bruun de Beer in opdracht van Koning Nobel op weg naar Malpertuus, de burcht van Reinaert de Vos. Reinaert diende zich onmiddellijk te melden aan het Hof.

'Laat je niet door hem in de maling nemen, Bruun,' waarschuwde de koning. 'Reinaert is zo slim en zo sluw als een... nu ja, als een vos dus.'

Bruun de Beer beloofde de koning nog voor het vallen van de avond terug aan het Hof te zijn: 'Met Reinaert, majesteit. Dood of levend.'

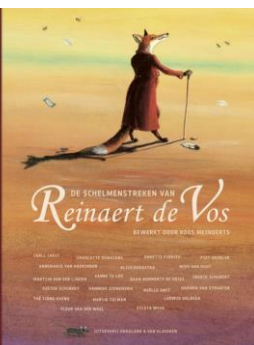
'Levend, Bruun,' had de koning gezegd, 'Met een dooie vos maak je mij niet blij.' Bruun de Beer had er flink de pas in en bereikte eerder dan gedacht de burcht van Reinaert de Vos. Reinaert had Bruun al van ver zien aankomen, wapperend met een brief. Dat voorspelde weinig goeds, vermoedde hij en toen Bruun even later bij hem aanklopte onder het uitroepen van *In naam van de koning, doe open de poort*, riep hij door de dichte deur: 'Ik ben niet thuis!' 'Daar trap ik niet in, Reinaert,' zei Bruun. 'Ik heb je gehoord, je bent wel degelijk thuis. Je wordt aan het Hof verwacht om terecht te staan voor wandaden begaan jegens de dierlijkheid in het algemeen, en de kip in het bijzonder!'

Het bleef een poos stil aan de andere kant van de poort. Bruun stond op het punt de deur met geweld in te beuken, toen hij Reinaert hoorde zeggen: 'Ik ben ziek, Bruun. Ik sterf van de buikpijn. Ik heb te veel gegeten!'

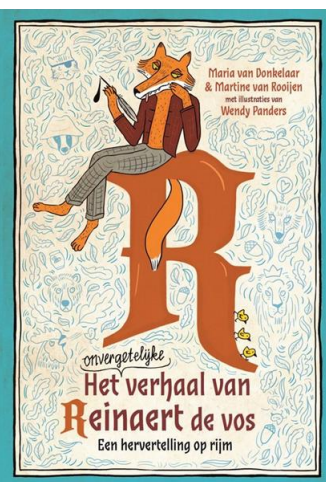
'Bedorven kip zeker,' zei Bruun.

'Honing,' antwoordde Reinaert. 'Ik heb te veel honing gegeten.'

'Honing?' herhaalde Bruun. Reinaert kon hem door de dichte deur heen horen watertanden. Hebbes! dacht hij.

Praten over de Reinaert

Naar het idee van de leescirkel van Chambers
(o.a. uitgewerkt in de Leescyclus van Iris Kamp en Yvette Jansen)

Vraag: Welke bewerking spreekt jouw het meeste aan?

Vraag: Welke aanpassingen hebben de makers van de bewerking gedaan vergeleken met het origineel?

Vraag: Welke tekeningen vind je het meeste toevoegen?

Vraag: Welke versie zou je kiezen om het hele verhaal te lezen/luisteren?

Vraag: Hoe gaan de verschillende bewerkingen om met de verandering van u naar jij?

Welke kerndoelen?

Kerndoel 18: De leerling ontwikkelt een eigen leesvoorkeur

Kerndoel 19: De leerling verkent de waarde van literatuur

Kerndoel 21: De leerling toont inzicht in genrekenmerken van literatuur

Kerndoel 22: De leerling verkent literatuur die geschreven is in verschillende periodes en contexten

Kerndoel 23: De leerling legt verbanden tussen de inhoud van literatuur en de periode en context waarin deze is geschreven.

Nog een ideetje: welke afbeelding van de vos vind je het beste passen bij het verhaal (en waarom)?

Aansluitend bij kerndoel 3 (De leerling toont begrip van zakelijke en literaire teksten)

Aansluitend bij kerndoel 4 (De leerling evalueert en reflecteert op zakelijke en literaire teksten)

<https://bestiary.ca/beasts>

Opdracht spelling

- Hoe wordt de naam van de vos gespeld in het fragment? Vind je varianten?
- Hoe vaak wordt welke variant gebruikt? Tel!
- Waarom, denk jij, komen deze beide varianten voor? Wat gebeurde er in het denken van de kopiist toen hij deze woorden opschreef?

Tip: de spelling Reynaerde komt ook voor in het fragment.

Opdracht spelling

Commissie:

Jij bent lid van de spellingscommissie van koning Nobel. Jullie hebben de macht om een vaste spelling voor het dertiende-eeuwse Vlaams te bevelen. Kies je in deze spelling voor Reynaert of Reynaerd?

Spelling in het Middelnederlands

Het Middelnederlands is een vrije zone voor het spellingsgeweten en laat dus reflectie toe i.p.v. regelneiging.

Leerdoel: Meta-inzicht in de Europese codificatiegeschiedenis.
(burgerschap)

Leerdoel: Meta-inzicht in het spellingssysteem

- Conceptkerndoel 12: vorm en betekenis beschouwen
- Conceptkerndoel 13: spelling, formulering en interpunctie

Opdracht spelling

Conceptkerndoel 8: bronnen verkennen

Empirisch gebruik van taalmateriaal, bronnengebruik:

- Hoe wordt de naam van de vos gespeld in het fragment? Vind je varianten?
- Hoe vaak wordt welke variant gebruikt? Tel!

Taalkundig redeneren:

- Waarom, denk jij, komen deze beide varianten voor? Wat gebeurde er in het denken van de kopiist toen hij deze woorden opschreef?

Tip: de spelling Reynaerde komt ook voor in het fragment.

Opdracht spelling

Conceptkerndoel 10: gesprekken voeren om te leren
Conceptkerndoel 12: vorm en betekenis beschouwen
Conceptkerndoel 13: spelling, formulering en interpunctie
Conceptkerndoel 17: argumentatief taalgebruik

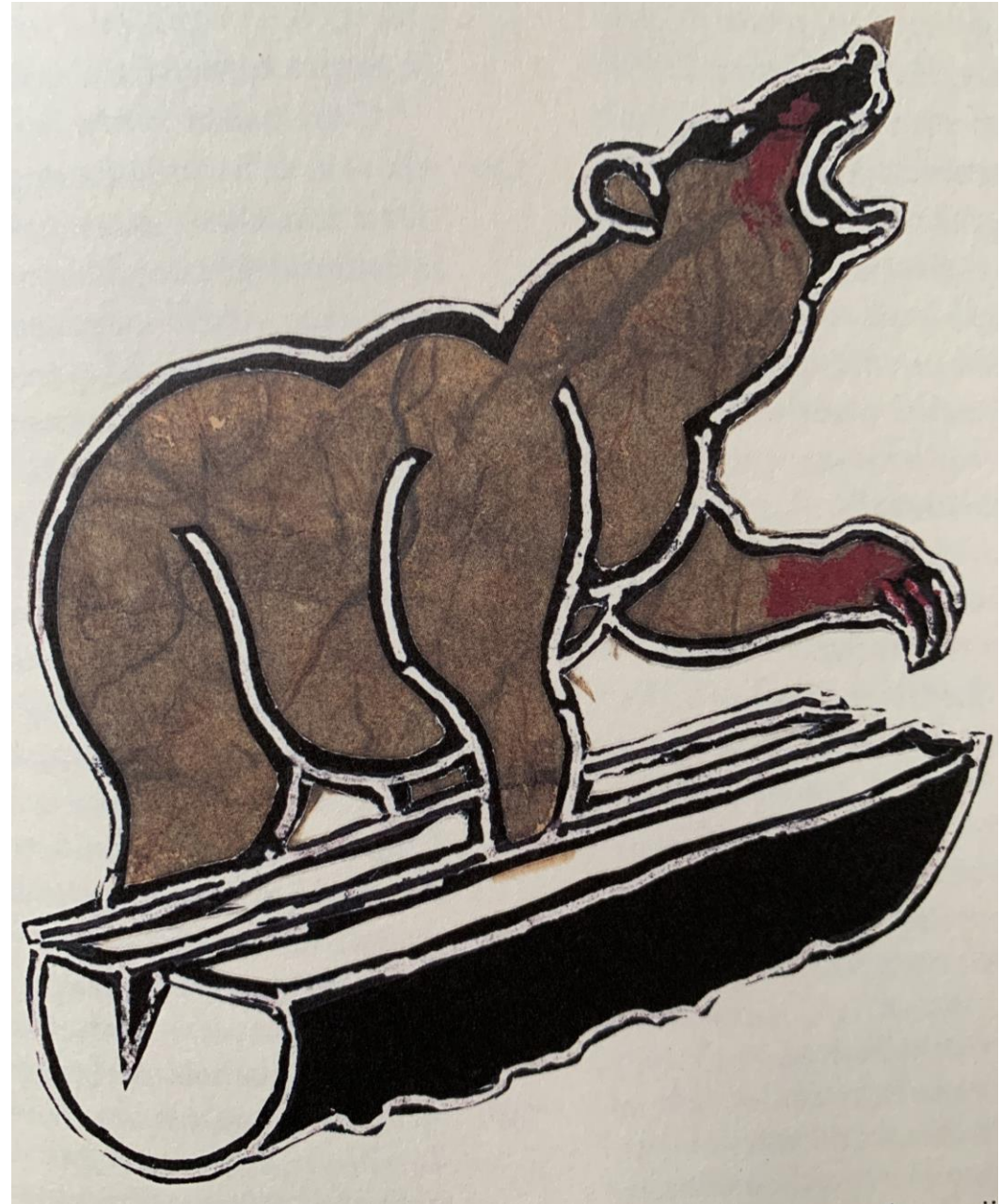
Jij bent lid van de spellingscommissie van koning Nobel. Jullie hebben de macht om een vaste spelling voor het dertiende-eeuwse Vlaams te bevelen. Kies je in deze spelling voor Reynaert of Reynaerd?

List in de Reynaert

Bruun, Tibeert, Nobel, Belijn,
een herhaling van zetten:

- R vleit opponent
 - R vermeldt terloops
object dat begeerte opwekt
 - opgewonden reactie
tegenstander, vleit vos en
belooft tegenprestatie
(verlies zelfbeheersing)
- + verbond, gang naar val, die
dichtklapt en bespotting door R

(naar Besamusca & Bouwman 2002, p. 180)

Vershertaling Ard Posthuma

Vers 555-571

(illustraties Mance Post)

Ic soude te hove sijn ghegaen,
Al haddet ghi mi niet gheraden,
Maer mi es den buuc so gheladen
Ende in so utermaten wijse
Met eere vremder newer spise.
Ic vruchte in sal niet moghen gaen,
Inne mach sitten no ghestaen;
Ic bem so utermaten zat.'
'Reynaert, wat haetstu, wat?'
'Heere Brune, ic hat crancke have.
Arem man, dan nes gheen grave,
Dat mooghdi bi mi wel weten.
Wi aerme liede, wi moeten heten,
Hadden wijs raet, dat wi node haten.
Goeder versscher honich raten
Hebbic couver arde groet.
Die moetic heten dor den noet,
Als ic hel niet mach ghewinnen.

Ik was al lang naar 't hof gegaan
zonder uw beleefde vraag,
maar heb een bedorven maag!
Iets wat ik at was niet naar wens,
ik heb zo'n strakgespannen pens
dat ik helaas niet mee kan gaan,
zolang ik zitten kan noch staan,
want mijn maag is niet je dat.'

'Zeg op, Reyn, wat at je? Wat?'

'Ach Heer Bruun, ik walg ervan,
een sloeber is geen edelman;
dat heeft u wel in de gaten,
met oververse honingraten
heb ik mijn honger moeten stillen,
iets anders had ik niet te willen,
want de voorraad is nog groot.
Dat ik ze eet is pure nood,
ik doe het tegen beter weten;

Vershertaling Ard Posthuma

Vers 572-587

(illustraties Mance Post)

Nochtan als icse hebbe binnen,
Hebbicker af pine ende onghemac.'
Dit hoerde Brune ende sprac:
'**Helpe, lieve vos Reynaert,**
Hebdi honich dus onwaert?
Honich es een soete spijs
Die ic voer alle gherechten prijs
Ende voer alle gherechten minne.
Reynaerd, helpt mi, dat ics ghewinne.
Edele Reynaert, soete neve,
Also langhe als ic sal leven
Willic hu daer omme minnen.
Reynaerd, helpt mi dat ics ghewinne.'
'Ghewinnen? Bruun, ghi hout hu spot!'
'In doe, Reynaert, so waer ic zot,
Hildic spot met hu, neen ic, niet.'

want als ik ben volgeeten
voel ik pijn en ongerief.'

Daarop Bruun: 'Maar vosjelief!
Is er soms iets met je mis?
Je weet toch wel wat honing is?
Honing is iets heerlijks zoets,
over honing niets dan goeds,
niets dat lekkerder kan zijn!
Wil jij me daaraan helpen, Reyn,
beste Reynaert, brave neef,
dan zal ik je zolang ik leef
in- en innigst dankbaar zijn,
help me aan die honing, Reyn!'

'Ik? Je neemt me bij de neus!'

'Reynaert, wees zo genereus,
Echt, ik meen het heel serieus!'

Reinaert en Sywert Van alle tijden?

Er is geen sprake van een list in de mondkapjesaffaire maar... welke parallellen kun je aanwijzen in de passages met de manier van doen van Sywert, Camille en Bernd?

(hier geven we een selectie uit onderstaand artikel dat de klas in zijn geheel zou lezen)

Mark Lievisse Adriaanse, Hoe Sywert van Lienden en zijn zakenpartners 'persoonlijk profiteerden' van de coronacrisis.
NRC, 5-2-2025 >

Ze zouden „gewoon die shit naar Nederland halen”, daarmee „gillend rijk” worden en „nooit meer geldzorgen” hebben. Maar de 20,7 miljoen euro netto die Sywert van Lienden, Camille van Gestel en Bernd Damme in het voorjaar van 2020 verdienden aan een partij mondkapjes, moeten ze [terugbetalen](#) aan

het beeld op van drie mannen die wisten waar ze mee bezig waren. Ze wisten dat ze veel geld konden verdienen aan mondkapjes en ze wisten hoe ze het konden laten lijken alsof de non-profit stichting en niet een commerciële bv aan tafel zat. Het was, zei Van Lienden in onderlinge communicatie toen halverwege april 2020 duidelijk begon te worden dat ze „miljonair” konden worden, „eigenlijk natuurlijk een groot schandaal wat hier aan het gebeuren is”.

”

Hé en mensen laten we even afspreken dat als hier echt een vieze winst uitkomt, dan doen we iets goeds voor de wereld, goed?

Sywert van Lienden – in april 2020 tegen zijn zakenpartners

De moraal van het verhaal: maatschappijkritiek?

‘Alle ogenschijnlijke beschaving, procedures, omgangsvormen, plichtsbesef, en zelfs rechtvaardigheid blijken een zorgwekkend dun vernis zodra iemand een kans ruikt op zelfverrijking. (..) Met als gewetensvraag: wat doe je zelf als de verleiding lokt? Dat is het morele dilemma dat de *Reynaert* ons ten diepste voorhoudt.’

Frits van Oostrom, *De Reynaert. Leven met een middeleeuws meesterwerk*. Amsterdam (Prometheus) 2023, 320.

Concepteindtermen literatuur (* = vmbo-bb / + = vwo)

15*: de leerling toont inzicht in het gebruik van literaire middelen > •
beschrijven hoe literaire middelen gebruikt worden om bepaalde
effecten bij de lezer te bereiken

16*: de leerling evalueert diens literaire ontwikkeling a.d.h.v. literaire
teksten > verwoorden van opgedane inzichten en kennis over zichzelf
na het lezen van literaire teksten

17*: de leerling legt verbanden tussen literatuur, maatschappij en
cultuur > verkennen hoe belangrijke maatschappelijke gebeurtenissen
in literatuur beschreven worden

19+: De leerling toont inzicht in historische Nederlandstalige literatuur.

Literatuur plus communicatie en taal

Communicatie

- 1, 2, 3, 8

Taal

- 9, 10

Literatuur

- 16, 17, 18, 19

Kerndoelen onderbouw VO		B/E/H Eindterm
1. Taal- en leesomgeving 2. Taal in de leergebieden		Geen aanbodsdoelen mogelijk in examenprogramma's
3. Luisteren, lezen met begrip 4. Luisteren, lezen met diep begrip 7. Schrijven om te leren 8. Bronnen verkennen	Receptieve v/h	B 1. Lezen, luisteren en kijken met begrip 2. Diep begrip van teksten B 3. Informatie verwerven (en verwerken)
5. Doelgericht spreken en schrijven 6. Creatief taal gebruiken	Productieve v/h	B 4. Schriftelijke teksten produceren B 5. Mondelinge en audiovisuele teksten produceren E 6. Creatief taalgebruik
9. Doelgericht gesprekken voeren 10. Gesprekken voeren om te leren 11. Reflecteren op taalactiviteiten	Interactie	B 7. Doelgericht gesprekken voeren H 8. Gesprekken voeren om te leren
13. Spelling, formulering, interpunctie 16. Zakelijke genres (h/v 3) 17. Argumentatief taalgebruik (h/v 3)	Taal als systeem	B 9. Genrekennis B 10. Argumentatief taalgebruik
12. Vorm en betekenis beschouwen 15. Taalvariatie en -verandering 14. Talige identiteit	Taal in beweging	H 11. Vorm en betekenis van taal (h/v) H 12. Taalvariatie en -verandering H 13. Keuzes in taalgebruik H 14. Digitale geletterdheid E 15. Oriëntatie op studie en beroep
19. Waarde van literatuur 20. Inzicht in verhalende teksten 21. Verkennen van literaire genres	Literatuur als systeem	B 16. Literaire middelen
18. Leesvoorkeur 22. Literatuur uit verschillende tijden 23. Literatuur in tijd en context (h/v 3)	Literatuur in beweging	E 17. Evalueren van literaire ontwikkeling H 18. Literatuur in relatie tot de context B 19. Literatuur in relatie tot de tijd (h/v)

Wat laat dit voorbeeld zien?

- Het is goed mogelijk om 'inhouden' uit de neerlandistiek (taalkundige en letterkundige onderwerpen) met elkaar te verbinden
- Afhankelijk van wat je leerlingen laat doen, kun je die inhouden ook heel goed verbinden met taalvaardigheid
- Tegelijkertijd kun je werken aan doelen rondom burgerschapsvorming
- Een handig startpunt voor integratie is de keuze voor een rijke tekst, die vanuit verschillende perspectieven (taalkundig, letterkundig, communicatiekundig) bekeken kan worden

Gespreksvragen

- Hoe zie je de verhouding vaardigheden en vakinhoud?
- Hoe verbind je die? Welke verbindingsmogelijkheden zie je? Hoe kun je loskomen van aparte domeinen?
- Welke deelvaardigheden doe je best eerst om die dan als bouwstenen te kunnen integreren later bij andere leerstof?
- Welke deelvaardigheden komen terug bij verschillende vaardigheden (zie Bonset Ned in de OB)?
- Op welke basis selecteer je lesmateriaal (waarover gaan bijvoorbeeld de teksten die je kiest)? Is dat ad hoc of zitten daar leerlijnen, afspraken, neerlandistiek en/of interdisciplinariteit in?

**Universiteit
Utrecht**

Sharing science,
shaping tomorrow

1. Nu es Brune die beere ghegaen
2. Dat hi te Manpertuus es comen.
3. Daer hi de porte hevet vernomen
4. Daer Reynaerd hute plach te gane,
5. Doe ghinc hi voer die barbecane
6. Sitten over sinen staert
7. Ende sprac: 'Sidi in huus, Reynaert?

8. Ic bem Bruun, des coninx bode,
9. Die hevet ghezworen bi sinen Gode,
10. Ne comdi niet ten ghedinghe
11. Ende ic hu niet voer mi bringhe
12. Recht te nemene ende te ghevene
13. Ende in vreden voert te levene,
14. Hi doet hu breken ende raden.
15. Reynaerd, doet dat ic hu rade
16. Ende gaet met mi te hove waert.'

17.	Dit verhoerde al nu Reynaert,	25.	Menichfout was zijn ghedochte
18.	Die voer sine poerte lach	26.	Hoe hi vonde sulken raet
19.	Daer hi vele te ligghene plach	27.	Daer hi Bruun, den fellen vraet,
20.	Dor waremhede van der zonnen.	28.	Te scherme mede mochte driven
21.	Bi der tale die Bruun heeft begonnen	29.	Ende selve bi ziere eeren bliven.
22.	Bekenden alte hant Reynaert	30.	Doe sprac Reynaert over lanc:
23.	Ende tart bet te dale waert	31.	'Huwes goets raets hebbet danc,
24.	In sine donckerste haghedochte.	32.	Heere Bruun, wel soete vrient.

33.	Hi hevet hu qualic ghedient	42.	Ic vruchte in sal niet moghen gaen,
34.	Die hu beriet desen ganc	43.	Inne mach sitten no ghestaen;
35.	Ende hu desen berch lanc	44.	Ic bem so utermaten zat.'
36.	Over te loepene dede bestaen.	45.	'Reynaert, wat haetstu, wat?'
37.	Ic soude te hove sijn ghegaen,	46.	'Heere Brune, ic hat crancke have.
38.	Al haddet ghi mi niet gheraden,	47.	Arem man, dan nes gheen grave,
39.	Maer mi es den buuc so gheladen	48.	Dat mooghdi bi mi wel weten.
40.	Ende in so utermaten wijze	49.	Wi aerme liede, wi moeten heten,
41.	Met eere vremder nieuwer spise.	50.	Hadden wijs raet, dat wi node haten.
		51.	Goeder versscher honich raten

52.	Hebbic couver arde groet.	62.	Ende icse voer alle gherechten minne.
53.	Die moetic heten dor den noet,	63.	Reynaerd, helpt mi, dat ics ghewinne.
54.	Als ic hel niet mach ghewinnen.	64.	Edele Reynaert, soete neve,
55.	Nochtan als icse hebbe binnen,	65.	Also langhe als ic sal leven
56.	Hebbicker af pine ende onghemac.'	66.	Willic hu daer omme minnen.
57.	Dit hoerde Brune ende sprac:	67.	Reynaerd, helpt mi, dat ics ghewinne.'
58.	'Helpe, lieve vos Reynaert,	68.	'Ghewinnen? Bruun, ghi hout hu spot!'
59.	Hebdi honich dus onwaert?	69.	'In doe, Reynaert, so waer ic zot,
60.	Honich es een soete spijse	70.	Hildic spot met hu, neen ic, niet.'
61.	Die ic voer alle gherechten prijse		